



EUROPEES PARLEMENT

2009 - 2014

Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid

2012/2234(INI)

20.2.2013

ADVIES

van de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid

aan de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

inzake een strategie voor adequate, veilige en duurzame pensioenen
(2012/2234(INI))

Rapporteur voor advies: Regina Bastos

PA_NonLeg

SUGGESTIES

De Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid verzoekt de ten principale bevoegde Commissie werkgelegenheid en sociale zaken onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

- A. overwegende dat moet worden nagegaan wat de gevolgen van de vergrijzing voor de overheidsfinanciën zijn; overwegende dat er voor de toekomstige generaties een toereikend pensioenstelsel moet zijn;
- B. overwegende dat pensioenfondsen belangrijke beleggers zijn ten behoeve van de economische groei in de EU en een aanzienlijke bijdrage leveren aan de verwezenlijking van het in het kader van de Europa 2020-strategie vastgestelde streefdoel van een arbeidsparticipatiepercentage van 75% voor zowel mannen als vrouwen in de leeftijdscategorie 20-64 jaar, en een op maatschappelijke integratie gebaseerde samenleving;
- C. overwegende dat pensioenregelingen in het huidige Europese debat te vaak louter als last voor de overheidsfinanciën worden gezien in plaats van als een essentieel instrument om armoede onder ouderen te bestrijden en om een herverdeling gedurende de levensloop van een individu en binnen de maatschappij te bewerkstelligen;
- D. overwegende dat pensioenen de belangrijkste bron van inkomsten voor Europese ouderen vormen en zijn bedoeld om een behoorlijke levensstandaard voor hen te waarborgen en hen in staat te stellen financieel onafhankelijk te zijn; overwegende dat ongeveer 22% van de vrouwen van ouder dan 75 jaar zich desalniettemin onder de armoedegrens van de Europese Unie bevindt en derhalve een groot risico loopt op maatschappelijke uitsluiting, en overwegende dat de meerderheid van de 75-plussers bestaat uit vrouwen;
- E. overwegende dat vrouwen hun carrière vaker onderbreken en vaker deeltijd werken dan mannen om de zorg voor kinderen en oudere, hulpbehoevende of zieke familieleden op zich te nemen, zodat zij vaker dan mannen voor deeltijdwerk of slechter betaalde banen kiezen, en overwegende dat deze onderbrekingen helemaal niet of slechts gedeeltelijk in aanmerking worden genomen bij de pensioenberekening, dat het pensioen van vrouwen derhalve vaak lager is dan dat van mannen en dat vrouwen een groter risico op armoede lopen;
- F. overwegende dat onevenredig veel vrouwen deeltijd- of flexwerker zijn;
- G. overwegende dat een groot gedeelte van het zwartwerk door vrouwen wordt gedaan, vooral als huishoudelijke hulp of verzorgster van hulpbehoevenden;
- H. overwegende dat vrouwen oververtegenwoordigd zijn in de lagere regionen van de arbeidsmarkt wat betreft opleidingsniveau, beloning en aanzien, en dat vrouwen daardoor minder zeker van hun baan zijn en minder verdienen dan mannen;
- I. overwegende dat vrouwen meer moeilijkheden ondervinden bij het combineren van werk en gezinsleven doordat de gezinstaken niet altijd eerlijk zijn verdeeld en de zorg voor de

kinderen en hulpbehoevende familieleden voornamelijk op vrouwen neerkomt;

- J. overwegende dat de verschillen tussen mannen en vrouwen op het gebied van werk, salarissen, premies, carrièreonderbrekingen, zwartwerk, werk zonder vast dienstverband en deeltijdwerk in verband met gezinstaken serieuze gevolgen hebben voor de hoogte van het pensioen waarop vrouwen aanspraak kunnen maken;
 - K. overwegende dat de negatieve uitwerking van de economische en financiële crisis in Europa op de lonen en de werkgelegenheid het risico op armoede onder ouderen in de toekomst zal doen toenemen;
 - L. overwegende dat uit de studie "Women living alone – an update", die op verzoek van de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid van het Parlement is opgesteld, blijkt dat sommige van de bestaande pensioenregelingen tot grotere genderongelijkheid leiden, met name in het geval van alleenstaande vrouwen;
 - M. overwegende dat OESO-werkdocument nr. 116 inzake sociale zaken, arbeid en migratie, getiteld "Cooking, Caring and Volunteering: Unpaid Work Around the World" (Veerle Miranda) inzicht geeft in het belang van onbetaald werk, dat in nationale pensioenregelingen nog niet wordt meegeteld;
 - N. overwegende dat het arbeidsparticipatiepercentage in de EU voor de leeftijdsgroep 55-64 slechts 47,4% bedraagt en voor vrouwen zelfs 40,2%; overwegende dat in bepaalde EU-landen slechts 2% van alle vacatures door 55-plussers wordt vervuld; overwegende dat een dergelijke geringe arbeidsparticipatie in een pensioenkloof binnen generaties tussen mannen en vrouwen resulteert alsook in aanzienlijke inkomensverschillen tussen de generaties;
 - O. overwegende dat prognoses met betrekking tot de gevolgen van pensioenhervormingen doorgaans zijn gebaseerd op het profiel van een voltijds werkende man met een modaal inkomen; overwegende dat genderspecifieke actuariële tabellen een negatief effect hebben op de pensioenberekeningen voor vrouwen en een lager vervangingspercentage voor vrouwen opleveren;
 - P. overwegende dat vrouwen, met name wanneer zij boven de 50 zijn, veelal minder goed betaalde banen hebben en minder van de flexibiliteit op de arbeidsmarkt profiteren, zodat het voor hen veel moeilijker is om geld voor hun pensioen opzij te zetten;
1. onderstreept dat de pensioenstelsels in verscheidene lidstaten moeten worden hervormd om het hoofd te kunnen bieden aan de demografische ontwikkelingen en veranderingen op de arbeidsmarkt; benadrukt dat de hervormingen sociaal rechtvaardig moeten zijn en de solidariteit en gendergelijkheid moeten bevorderen; onderstreept dat de sociale partners en belanghebbenden bij de hervormingen betrokken moeten worden en dat burgers hierover naar behoren moeten worden voorgelicht;
 2. wijst erop dat de lidstaten steun moeten verlenen aan onderzoek naar het effect van verschillende formules voor pensioenindexering op het armoederisico voor ouderen, rekening houdend met de genderdimensie; verzoekt de lidstaten met name rekening te houden met de veranderende behoeften van ouder wordende mensen, bv. langdurige zorg,

zodat bejaarden, en met name vrouwen, een toereikend pensioen krijgen en een menswaardig bestaan kunnen hebben;

3. beklemtoont dat het pensioenbeleid een wezenlijk onderdeel van het sociaal beleid vormt en dat pensioenen rechtstreekse financiële solidariteit tussen de generaties belichamen en een investering in de toekomst vormen;
4. wijst erop dat de opzet van de pensioenstelsels een verantwoordelijkheid van de lidstaten is en benadrukt de voordelen van een alomvattende, gecoördineerde benadering op EU-niveau;
5. verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen in pensioenverzekeringsstelsels consequent wordt toegepast en dat met name bedrijfspensioenregelingen niet ten nadele van vrouwen uitpakken door versterking van bestaande patronen die vrouwen reeds in een achterstandspositie plaatsen voor wat betreft uitkeringen en premies;
6. verzoekt de Commissie en de lidstaten van de EU veelomvattende effectbeoordelingen uit te voeren met betrekking tot alle hervormingen op het gebied van de sociale zekerheid, met name de pensioenstelsels, die wellicht negatieve gevolgen hebben voor de werkgelegenheid en de pensioenrechten van vrouwen, zoals bezuinigingen op kinderdagverblijven en ouderenopvang, pensioenmaatregelen enz.;
7. herinnert eraan dat de lidstaten maatregelen moeten nemen om een einde te maken aan de salarisverschillen tussen vrouwen en mannen die hetzelfde werk doen, aan het verschil tussen het aantal mannen en vrouwen in leidinggevende functies en aan de genderongelijkheid op de arbeidsmarkt, waardoor ook de pensioenen aanzienlijk uiteenlopen en vrouwen veel lagere pensioenen ontvangen dan mannen; dringt er bij de Commissie op aan de bestaande wetgeving te herzien; wijst erop dat de salariskloof tussen mannen en vrouwen ondanks de talloze campagnes, streefcijfers en maatregelen in de afgelopen jaren onverminderd groot blijft;
8. benadrukt dat er dringend maatregelen moeten worden genomen om het salarisverschil tussen mannen en vrouwen in de private sector, dat in de meeste lidstaten bijzonder groot is, aan te pakken;
9. verzoekt de lidstaten flexibiliteit ten aanzien van de pensioenleeftijd te bevorderen en daarbij de genderdimensie in aanmerking te nemen, en een minimumpensioen te waarborgen;
10. wijst erop dat vrouwen in het algemeen indirect worden gediscrimineerd en een grotere kans lopen om tot armoede te vervallen, indien in de pensioenregelingen van de lidstaten geen rekening wordt gehouden met de specifieke situatie van vrouwen en de genderdimensie in het algemeen;
11. wijst erop dat flexwerk en deeltijdarbeid het combineren van werk en gezinsleven weliswaar gemakkelijker maken, vooral voor vrouwen, maar dat zij ook zorgen voor lagere lonen en dus, op termijn, lagere pensioenen; benadrukt dat de overgrote meerderheid van de lage lonen en vrijwel alle zeer lage lonen voor deeltijdwerk worden

betaald, en dat 80% van de "werkende armen" vrouwen zijn;

12. benadrukt de noodzaak van verkleining van de verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen, die ertoe leiden dat vrouwen met dezelfde kwalificaties en in dezelfde baan minder verdienen en dat veel vrouwen tot armoede vervallen als zij met pensioen gaan of weduwe worden;
13. erkent dat het noodzakelijk is de pensioengerechtigde leeftijd voor vrouwen en mannen aan te passen teneinde rekening te houden met de stijging van de levensverwachting, en tegelijkertijd de toegang tot "een leven lang leren" te verbeteren, de combinatie van werk, gezin en privéleven te faciliteren en het actief ouder worden te bevorderen;
14. verzoekt de Commissie en de lidstaten te kiezen voor een levensloopbenadering ten aanzien van pensioenen waarbij rekening wordt gehouden met de volledige duur van iemands carrière, met inbegrip van loopbaanonderbrekingen en -veranderingen, zodat de maatschappelijke en economische baten van onbetaalde zorgtaken en moderne arbeidspatronen hierin tot uitdrukking komen;
15. onderstreept dat het van belang is de pensioengerechtigde leeftijd voor mannen en vrouwen gelijk te trekken en de inzetbaarheid van oudere vrouwen en mannen in het arbeidsproces te verbeteren, hetgeen aanzienlijk zal bijdragen aan de toename van de arbeidsparticipatie van ouderen;
16. benadrukt dat vrouwen gemiddeld langer deeltijdwerkloos zijn, lagere lonen ontvangen en minder uren per week werken, hetgeen ingrijpende consequenties heeft voor hun inkomen, hun socialezekerheidsuitkeringen en, niet te vergeten, hun latere pensioen;
17. onderstreept dat de hogere levensverwachting voor vrouwen niet tot discriminatie bij de pensioenberekening mag leiden;
18. verwelkomt het initiatief van de Commissie dat erop is gericht de ontwikkeling van aanvullende pensioenspaarregelingen aan te moedigen, teneinde de inkomsten van gepensioneerden te vergroten;
19. benadrukt dat de eerste pijler de belangrijkste bron van het ouderdomspensioen moet blijven en dat de Commissie maatregelen moet nemen om de tweede en derde pijler voor vrouwen toegankelijker en transparanter te maken, omdat zij thans minder mogelijkheden hebben dan mannen om een aanvullend spaarpensioen op te bouwen;
20. verlangt dat de lidstaten de wetgeving op het gebied van moederschapsrechten naleven en handhaven om te voorkomen dat vrouwen de rekening voor hun moederschap gepresenteerd krijgen in de vorm van een lager pensioen;
21. benadrukt dat de lidstaten moeten worden aangespoord om burgers beter voor te lichten, zodat zij besluiten over hun pensioenplanning met volledige kennis van zaken kunnen nemen;
22. spoort de lidstaten aan om de perioden waarin vrouwen of mannen voor kinderen of andere afhankelijke familieleden moeten zorgen, als daadwerkelijke perioden van

verzekering mee te tellen voor de vaststelling van de pensioenrechten en de berekening ervan;

23. is van mening dat de individualisering van pensioenrechten vanuit een oogpunt van gendergelijkheid noodzakelijk is, maar dat de positie van veel oudere vrouwen die momenteel afhankelijk zijn van een weduwepensioen of andere afgeleide rechten, eveneens moet worden gewaarborgd;
24. benadrukt dat sociaal beleid en voorzieningen voor kinderopvang en zorg voor ouderen en hulpbehoevenden van cruciaal belang zijn om te waarborgen dat vrouwen dezelfde mogelijkheden hebben als mannen om betaalde arbeid te verrichten en dat te combineren met privé- en gezinsleven, zodat ze voldoende pensioenrechten kunnen opbouwen om later een fatsoenlijk pensioen te ontvangen;
25. benadrukt dat de lidstaten moeten worden aangespoord om via het socialezekerheidsstelsel en bij de pensioentoekenning rekening te houden met de tijd die, met name vrouwen, hebben besteed aan de verzorging en ondersteuning van hulpbehoevenden;
26. verzoekt de lidstaten en de Commissie met nieuwe oplossingen te komen om ervoor te zorgen dat legaal verricht informeel werk beter wordt betaald en wordt meegewogen bij de vaststelling van de pensioenrechten;
27. is ingenomen met de oproep in het witboek om pensioenkrediet te ontwikkelen voor de zorg voor afhankelijke personen, dat wil zeggen het meewegen, bij de berekening van het pensioen, van de perioden gedurende welke vrouwen of mannen voor afhankelijke personen hebben gezorgd, zoals dit in sommige lidstaten reeds gebeurt;
28. verlangt dat de betrokkenheid van vrouwen bij het functioneren van verenigingen voor kinderen, gehandicapten of hulpbehoevenden in aanmerking wordt genomen bij het vaststellen van hun beroepservaring, zodat er geen sprake is van loopbaanonderbreking met een lager pensioen tot gevolg;
29. verzoekt de lidstaten zo nodig de socialezekerheidsstelsels te herzien om aanzienlijke verschillen tussen de pensioenen van vrouwen en mannen te voorkomen, en te overwegen of er corrigerende factoren kunnen worden ingevoerd om rekening te houden met onderbrekingen in de premiebetaling als gevolg van kortetermijncontracten;
30. benadrukt nogmaals dat genderstereotypen moeten worden bestreden omdat het werk van vrouwen in die optiek van ondergeschikt belang wordt geacht, met een lagere beloning voor vrouwen tot gevolg;
31. dringt bij de lidstaten aan op kwalitatief hoogstaande en betaalbare voorzieningen voor kinderopvang en zorg voor hulpbehoevenden.

UITSLAG VAN DE EINDSTEMMING IN DE COMMISSIE

Datum goedkeuring	19.2.2013
Uitslag eindstemming	+: 30 -: 2 0: 0
Bij de eindstemming aanwezige leden	Regina Bastos, Edit Bauer, Andrea Češková, Marije Cornelissen, Tadeusz Cymański, Iratxe García Pérez, Zita Gurmai, Mikael Gustafsson, Mary Honeyball, Sophia in 't Veld, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Silvana Koch-Mehrin, Constance Le Grip, Astrid Lulling, Ulrike Lunacek, Elisabeth Morin-Chartier, Krisztina Morvai, Siiri Oviir, Joanna Senyszyn, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Marc Tarabella, Britta Thomsen, Anna Záborská, Inês Cristina Zuber
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Izaskun Bilbao Barandica, Minodora Cliveti, Silvia Costa, Anne Delvaux, Mariya Gabriel, Nicole Kiil-Nielsen, Doris Pack, Licia Ronzulli, Angelika Werthmann